

L'ENGINYERIA D'UNIO DE PAGESOS, ÀMBIT RURAL, ESTÀ REALITZANT LA CARTOGRAFIA QUE PERMETRÀ OBSERVAR COM HA AVANÇAT L'EROSIÓ A CATALUNYA DE 1987 AL 2002

Un mapa descriurà com avança l'erosió a Catalunya

JORDI GARRIGA
BARCELONA

Una de les pitjors amenaces que amenacen el medi, l'erosió, també ho és per a l'agricultura i, per això, un mapa de com evoluciona aquest fenomen al territori és una eina d'informació imprescindible per preveure escenaris futurs i implantar les eines de gestió necessàries.

Àmbit Rural, enginyeria del sindicat Unió de Pagesos que realitza recerca en el medi ambient i el camp, està duent a terme un mapa de la dinàmica erosiva a Catalunya a partir de les bases dels sistemes d'informació geogràfica (SIG). Com explica David Vivet, un dels participants del projecte, «després d'observar l'evolució de les pastures amb el SIG com a eina, vam pensar que podríem continuar amb un estudi cartogràfic per veure com evoluciona l'erosió al país». La tasca es realitza a partir de les bases ja existents, els mapes de 1987 i el 2002, del Departament d'Agricultura i de Medi Ambient i Habitatge. L'erosionabilitat, és a dir, «la capacitat de deteriorar el territori que té la pluja», com la defineix Vivet, ve determinada per elements com la coberta vegetal, la morfologia del sòl i el pendent. Amb les bases SIG es farà una aproximació per veure en quines zones ha avançat l'erosió i en quines altres ha reculat.

FACTORS DECISIUS. A l'espera de quina informació ofereix finalment el mapa de la dinàmica de l'erosió, ja es pot afirmar, com diu David Vivet, que «el creixement demogràfic, l'activitat turística i les males pràctiques agràries són a Catalunya els fenòmens que plantegen un risc d'erosió més elevat». Hi afegeix que, a hores d'ara, «l'erosió és el principal problema ambiental que pateix l'agricultura convencional per mantenir la seva productivitat». Tot i que els estudis previs semblen oferir que l'erosió ha avançat d'una manera inexorable, segons Vivet, «intuïm que en alguns indrets on era previsible no ha estat així». Vivet considera que un treball com aquest pot ser important per informar la Generalitat i les

PERILLS. La vinya, si no està ben treballada quan es realitza en pendent, pot ajudar a fer avançar l'erosió

DE 1987 AL 2002 HI HA HAGUT CANVIS RADICALS EN L'ACTIVITAT AGRÀRIA

administracions locals de què està passant i quins canvis cal fer en les tasques agrícoles. De 1987 al 2002 hi ha hagut grans canvis en l'activitat agrària, als boscos i en el creixement urbanístic, «i cal veure si aquestes mutacions han servit per expandir d'una manera accelerada l'erosió o no», diu Vivet. El projecte d'aquesta cartografia encreua les dades, de 1987 al 2002, d'usos del sòl, pendents, protecció del sòl, susceptibilitat geomorfològica d'erosió, paisatges erosius i mapes de divisions administratives i zones especials de protecció d'aus (zèpes). El treball que ha realitzat l'equip d'Àmbit Rural la va establir l'Institut de Conservació Nacional (Icona) de l'Administració central. La data de cloenda prevista dels treballs, subvencionats per la Fundació Biodiversidad, és el mes d'abril d'enguany.

COM FER LA GESTIÓ. L'erosió pot aparèixer i avançar «quan un sòl agrícola ha estat massa temps sense coberta vegetal», com diu David

Vivet. Hi ha cultius, com la vinya, que no protegeixen adequadament el sòl de l'acció erosiva de la pluja si no són plans. Una de les utilitats del treball, com diu Vivet, és que l'Administració podrà determinar si escau donar ajuts públics al pagès en determinades zones i per a determinats cultius. En aquests moments, el Departament d'Agricultura té un programa per lluitar contra l'erosió en el conreu de l'avellaner que disposa d'actuacions com no utilitzar arades i grades de disc que remenin el sòl o establir cobertes vegetals als centres dels carrers dels arbres fruiters a les parcel·les amb pendents mitjans superiors al 10% si cobreixen un mínim del 50% de la superfície. D'aquesta manera, l'aigua d'escorrentia agafa menys velocitat i la capacitat de transport de càrrega sòlida minva considerablement.

En aquest cas, la coberta vegetal s'haurà de segar al principi de primavera per evitar la competència de les males herbes, amb pasturatge controlat. Així mateix, es prohibeixen l'ús de productes químics per a la poda i l'eliminació de brots, i hi ha l'obligació de mantenir la vegetació natural en el marge de les parcel·les. Fonamentalment, les mesures de conservació del sòl

s'adrecen al control de l'impacte de la pluja sobre la superfície i de l'aigua d'escorrentia. Dins de les tècniques de conreu, les estratègies per tenir en compte els mals que pot ocasionar l'erosió i evitar-los passen per fertilitzar amb seny, és a dir, partint de les anàlisis del sòl, per poder, així, augmentar la biomassa vegetal, amb la qual cosa hi ha més protecció superficial. S'ha de buscar sempre l'alternativa més adequada en rotació de cultius. El pasturatge ha de ser el just perquè no es compacti el sòl humit per les trepitjades. El reg, si és per aspersió, ha d'estar ben regulat perquè no hi hagi circulació d'aigua en els pendents. En l'apartat de les tècniques especials de conreu, l'establiment d'una coberta vegetal és una actuació fonamental, si bé els experts consideren que en un clima mediterrani, i en determinats cultius, pot competir per l'aigua amb el conreu.

En terrenys de molt pendent, les barreres vegetals poden ser molt útils, com les cobertes vegetals, i fan que es formin terrasses d'una manera espontània. Així mateix, les terrasses realitzades artificialment també són un bon instrument per combatre l'erosió, ja que fan d'aiguera superficial i afavoreixen la infiltració. ■